

NOVA PRAVDA

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Gradišče 7, levo. — Telefon št. 77. — Naročnina 3 din. na mesec. — Posamezna številka stane 75 para. — Inserati po dogovoru. — Rokopisov ne vračamo. — Poština plačana v gotovini.

Valuta.

Ljubljana, dne 22. sept. 1922.

Valuta je eno najzanimivejših dnevnih vprašanj. Saj skoraj vsakdo, ki bere dnevno časopisje, obrne prvi pogled na borzno poročilo, ki črno na belem priča, kako so ocenili prejšnji dan našo krono na curiški borzi. Valuta je nekako življenjsko vprašanje vsakega posameznika. Vsi naši dohodki in izdatki so v tesni zvezi s suhoparnimi poročili, ki nam jih pošilja curiška borza. Naša obleka, naše tekstilije, domalega vsi industrijski produkti, vse kolonijalno blago pride k nam iz inozemstva. Čim manjša je vrednost naše krone, tem večje vsote morajo plačevati naši trgovci in mi trgovcem. Naše žito in naši poljski pridelki se izvažajo iz naše države na svetovni trg; tam dobijo ceno, ki mora biti enaka cenam pridelkov onih držav, ki imajo polnovredno valuto. Te cene postanejo potem tudi merodajne pri nas in so za nas visoke ali nizke, kakor pač določa borzno poročilo iz Curiha.

Iz tega vidimo, da so cene vseh naših potrebščin v tesni zvezi z vrednostjo naše krone na curiški borzi ali kratko rečeno z našo valuto. Nemiselno je torej govoriti, da je draginja krivo to in ono. Res je, da so posamezni izrastki gotovih krogov mnogokrat krivi na trenutni draginji te ali one stvari. Da je pa to sploh mogoče, je zopet kriva naša valuta. V resnici visi ves problem o draginji ravno na valutnem vprašanju. Dokler naša valuta ne bo urejena, tako dolgo nam ni misliti na boljše čase, tako dolgo bomo morali prenašati draginjo, tako dolgo nas bodo mogli odirati verižniki in tako dolgo bodo cveteli neizmerni dobički našim bankam.

V naših časopisih se piše mnogo o naši valuti. Sledijo dobri in slabi nasveti. Naša vlada se baje neprestano bavi z vprašanjem, kako bi dvignila in uredila našo valuto. Še več. Naša vlada oz. gospod finčni minister je že tudi poskušal in še vedno poskuša urediti valuto. Uspehi teh poskusov so očitni, naša valuta stalno pada. Trenutni dvig naše valute na curiški borzi, je posebno poglavje in bo kaj kmalu pokazal svoje pravo lice, radi česar se v tem članku nanj ne bomo ozirali.

Mi spadamo med pesimiste in to po vsej pravici ter trdimo, da se naša valuta ne bo dvignila. K temu manjka vsaka tudi najmanjša realna podlaga. Gospodarsko vprašanje je silno kočljivo in njegova najkočljivejša točka čisto gotovo denarna vrednost in njegova menjalna moč. Gospodarska veda ni stvar spekulativnosti, temveč sledi motreče praktičnemu razvoju. So gotovi gospodarski zakoni, ki so večno veljavni, so pa tudi taki, ki se spreminjajo z danim položajem.

Glavna podlaga vsakemu gospodarstvu so čednosti: poštenost, previdnost in smisel za strog red. Brez njih je vsak razvoj gospodarstva nemogoč. To velja za zasebnika, to velja v še večji meri za državo. Ako posameznik v svojem gospodarstvu ne pozna poštenosti, ne štedljivosti in ne reda, kdo mu bo še zaupal? Ako vladajo v državi nepoštenost, ako so korupcijske afere na dnevnem redu, ako ni v državnem gospodarstvu nikakega reda, ako državnega računovodstva sploh ni, oziroma je tako, da nobena številka ne drži in da država po preteku štirih let ne ve niti za dohodke, niti za izdatke, potem je pač smelo upati, da bo dobilo inozemstvo v našo državo in njene zadolžnice, to je naš denar, to-

Vsebina:

Zagrebski kongres in demokrati. — Uradniško vprašanje. — Kako rešuje Beograd valuto? — Nove volitve. — Nova evropska vojska. — Odločilni nastop žen državnih nastavljenecv.

liko zaupanja, da bo ta denar zahtevalo in kupovalo.

In valutno vprašanje, je danes v glavnem vprašanje — zaupanja.

Clovek, ki več izda, kakor ima dohodkov, se imenuje zapravljivec, ni človeka na svetu, ki bi zaupal zapravljivcu. Ravno tako je z državo.

Naša država oz. naše ljudstvo več kupuje, kakor prodaja. Naš račun, ki ga imamo v tem oziru z inozemstvom nam to pove povsem jasno. Mi smo bogata država, čujemo dan za dnevom, toda kakšno je to naše bogatstvo, ako moramo več kupovati, kakor moremo prodati. Vsako leto gre veliko več našega denarja v tuje države, kakor ga pride od tam k nam. Ali ni to zapravljivost prve vrste? Pa se čudimo, da nam nihče ne zaupa, da v zvezi s tem ne zaupanjem naš denar stalno pada! Zapravljivec nima kredita. In mi smo zapravljivci, zapravljivci prve vrste, in to inozemstvo prav dobro ve, Mi puščamo, da trohni les v gozdovih in po kolodvorih, mesto da bi spravili železnice v red in ga izvozili za lep denar v tujino. Mi puščamo v nemar naša najrodovitnejša polja v Vojvodini in v Banatu, da daleko ne rode toliko, kakor bi mogla roditi. Da, celo tako daleč smo prišli, da preti nam, ki imamo najrodovitnejša polja, naravnost lakota. Ali ni vse to naravnost kaznjiva zapravljivost, ali še moremo zahtevati od tujcev, da bi nam zaupali? Imamo v državi vse polno rud, toda svoje rudnike zanemarjamo in raje uvažamo stvari, ki bi jih lahko poceni napravili doma. Mesto da bi prodajali, kupujemo. Kje bomo našli še kakega človeka, ki bi nam zaupal, nam in našemu denarju?

Mesto strokovno-gospodarskega dela se igramo radikale in demokrate, mesto sposobnosti je merodajna strankarska pripadnost. Država ne plačuje računov za razne dobave. — Vladi ni sram izjaviti, da ne more povrniti škode, v znesku 5000 dinarjev, ki so jo zakrivali njeni uslužbeni inozemcu! Obresti za državne dolgove se sploh ne plačuje. V listih pa se čita skoro sleherni dan, kako je ogoljufal kak državotvorni demokrat ali radikal državo za milijone in milijone. In vse to inozemstvo bolje ve, kot mi sami.

Pod takimi razmerami ni najmanjšega upanja, da bi se naša valuta uredila.

Revizija ustave in zagrebski kongres.

Kdor je pazno prečital zagrebsko resolucijo, je nedvomno moral priznati, da v resoluciji navedene točke brez revizije ustave niso izvedljive. Vzemimo samo dve točki široke samouprave in državno ime in se vprašajmo, ali je prva kot druga točka mogoča brez revizije ustave? Ali so mogoče široke narodne samouprave, ako se v vidovdanski ustavi ne črta zapreka v obliki številke 800.000? Nadalje, ali se pride preko SHS innena do Jugoslavije brez revizije ustave? Da to brez revizije ustave ni izvedljivo, ve pri nas že vsak otrok, izvzemši gospode okrog »Jutra«. Ako v resoluciji ni bila revizija ustave izrecno naglašena, to na stvari ničesar ne izpremeni, kajti glavno je vendar vsebina. Pribečević n. pr. je to takoj pogruntal, naši »Jutrovc« so seve sto let za njim, oziroma iz zlobe resnice ne marajo priznati,

Mi pa hočemo »Jutrovcem« povedati, zakaj beseda o reviziji ustave ni bila stavljena v resolucijo. Zato, ker bi se bila s tem otežila, ako ne celo onemogočila udeležba kongresa onim demokratskim politikom, ki so se do kongresa odločno izjavljali proti reviziji vidovdanske ustave, a so naposled uvideli, da je brez revizije ustave nemogoča konsolidacija naše države. Bili so torej tako pošteti, da so priznali storjeno pogreško. Sklicatelji kongresa pa so imeli napram njim toliko obzira, da jih niso hoteli spraviti v težak položaj radi njihovega prejšnjega zadržanja, pač pa so jim hoteli omogočiti prehod od zagovornikov vidovdanske ustave do bojnikov za revizijo te ustave.

Sedaj se bo kmalu videlo, če so gospodje s srcem glasovali za zagrebsko resolucijo. V pritrdilnem slučaju ne morejo več skupaj sedeti s Pribečevićevimi pristaši, ki so največji protivniki revizionistične politike. V negativnem slučaju, ako bodo torej prelomili v Zagrebu dano prisego, bosta demokratska stranka in demokratski poslanski klub sicer še ostala nekaj časa skupaj in podpirala sedanji narodu in državi škodljivi režim, toda najkasneje pri prihodnjih volitvah bodo vsi skupaj popolnoma doigrali. Rešiti se v tem slučaju tudi Davidovičeva skupina ne bi več mogla, ampak bi s Pribečevići vred zapadla pozabljenju.

Danes je še čas, jutri morda ne več!

Politične vesti.

Politični položaj.

Noben resen politik ne računa več z dolгим življenjem Pašičeve vlade. Splošno se misli, da bo Pašičevega režima konec že jeseni. To mnenje potrjujejo tudi radikalni krogi, v katerih se govori, da bo podal Pašić demisijo celokupne vlade, ko se povrne iz inozemstva, kamor je spremljal kralja. Zveza demokratov in radikalov je bila zrušena že tedaj, ko je potoval Pašić v Marijine Lazne. Današnja polomijada v demokratski stranki bo dala zadnji udarec zvezi demokratov in radikalov še prej, kakor se je mislilo. Neki veliki francoski politik se je svoječasnó izrazil, da imajo države samo eno politiko in to je zunanja politika. Dogodki zadnjih mesecev so dovolj dokazali, da se s tako notranjo politiko, kakor je pri nas, zunanja politika enostavno ne da voditi. Pred kratkim je moral naš zunanji minister dr. Ninčić v Ženevi krepko zagovarjati naše državne finance in Pašiću se je zdelo potrebno zagotavljati novinarjem na Češkem, da veruje v bodočnost naše države. Gotovo vplivajo vmes tudi odsevi turške ofenzive, ki so pač v Beogradu mnogo jačji, kakor pri nas, da se sedanji režim, kolikor mogoče hitro zamenja z novim. Vlada Pašičev, Pribečević in Žerjavov se je izkazala, da je preslaba celo za opozicijo, kaj šele za splošno nezadovoljnost, ki se pojavlja po celi državi. Davidovičovo potovanje v južne kraje naše države je bilo pomembno, zagrebski kongres mu je sledil. Za znamenje časa se mora smatrati okolnost, da je izvolilo društvo jugoslovanskih novinarjev, ki je imelo pred tednom svoj občni zbor, svojim predsednikom Stojana Protića in to na inicijativo beograjskih

novinarjev, ki čisto gotovo prav dobro slutijo bodoče dogodke.

Padec Pašičeve vlade je gotov tudi radi spora v demokratski stranki, ki se ne bo dal poravnati, tudi ne s kako vodeno resolucijo strankinega plenuma, kakor se tolažijo demokratski optimisti. Gre se za vodstvo stranke in niti misliti ni, da bi odstopil Davidović vodstvo Pribečeviću, a še manj je misliti, da bi mogli obstojati v stranki dve vodstvi popolnoma različnih mnenj. Pot Davidovića in Veljkovića v Zagreb ni bila podvzeta v zabavo. Demokratski desidenti smatrajo to pot kot začetek močne akcije. Vse kaže, da postane politično življenje v prihodnjih tednih jako živahno ter da moramo pričakovati popoln preobrat v naši politiki.

Bosanski Hrvati z Radićevu politiko nezadovoljni. Iz Bosne prihajajo vesti, da so tamkajšnji Hrvati, ki so prej precej simpatizirali z Radićem, postali z njegovo politiko nezadovoljni. Najbolj jih jezi to, da Radić s svojimi poslanci noče iti v Beograd. Res je, da bi bilo pri nas marsikaj drugače, če bi šli hrvatski poslanci v narodno skupščino. Toda kaj se hoče. Radić je izgubil vsako zmisel za življenjske potrebe naroda. On plava v oblakih in gradi svojo republiko nad zvezdami. In narod mu je do danes žalibog sledil. Tega vsega sicer ni toliko kriv Radić sam, kakor naravnost blazna politika naših takozvanih državotvorcev.

Nervoznost radi dogodkov v Mali Aziji. Naše, osobito beograjsko časopisje, je postalo zadnje dni radi dogodkov v Mali Aziji precej nervozno. Turki so pobili Grke in stezajo svoje zmagovite roke po Evropi. Radi bi imeli zopet Carigrad, mogoče še kaj več. Najbrže bi se tudi Soluna ne branili. Ni izključeno, da bodo postali maloazijski dogodki s svojimi posledicami vevlačni tudi za našo državo. Spomini na Turke razburjajo našim srbskim bratom živce. Ni še dolgo tega, kar so si bili sosedi. Navsezadnje pa živi v naši državi še precejšnje število mohamedancev, na katere bi utegnile nadaljnje turške zmage prav usodopolno vplivati. Popolnoma umevno je torej, da se naša vlada za najnovejše dogodke prav živo zanima. Vsekakor bomo morali biti pripravljeni za vsak slučaj. Res je, da bodo v glavnem odločevale velesile, toda interes naše države ravno v tem vprašanju je tako velik, da mora na vsak način skušati priti do primerne vpliva. Naša srčna želja je, da bi se končale te homatije brez krvoprelitja, mirno in prijateljsko. Ako pride na Balkanu sedaj do resnih zapletljajev, bo, to lahko rečemo; Evropa zopet v ogroju.

Uradniška pragmatika. Te dni so začeli v Beogradu »študirati« uradniško pragmatiko. Proučevanje je prevzela sekcija zakonodajnega odbora. Seveda so si izvolili še svoj poseben odbor in je bil tajnikom izvoljen profesor Reisner. Sekcija bo imela seje vsak teden enkrat. »Študiranje« bo torej trajalo precej dolgo. Sicer pa, saj se ne mudi...!

Sedaj bo pa draginja konec. Vlada je odločila, da se ustanovi v notranjem ministrtvu poseben oddelek, ki bo pazil, da se vsi predpisi zoper draginjo tudi izpolnjujejo. Poseben oddelek proti draginji, to je izvrstno. In še posebni oddelek da pazi, in celo v Beogradu paži. Narod, sedaj lahko mirno spiš, po-

sební oddelek v Beogradu bo že pazil da...

Za Beograd pač, za druga mesta pa nema para. Beograjska občina je dobila od Narodne banke 15 milijonov dinarjev za prehrano beograjskega prebivalstva.

Kje bo kupila beograjska občina žito in moko? Človek bi mislil da doma, kjer ima žitnico — Vojvodino in Banat pred nosom. Kaj še, beograjska občina pomaga reševati valuto in je šla kupovat žito na Bulgarsko. Seveda, da pride naš denar malo med svet.

Spor v demokratski stranki se nadaljuje. Demokratski voditelji se prerekajo po listih dalje. Menda bo imel demokratski klub še ta teden sejo, na kateri bo nemara padla končna odločitev.

Politične agitacije v Dalmaciji. V Dalmaciji so vse stranke prav pridno na delu. Osebito ima narodno-socialistična stranka zaznamovati prav lepe uspehe. Pa tudi klerikalci ne mirujejo in se živahno gibljejo. Niti Pribečević ni pozabil na Dalmatince ter je priredil tam nekaj šhodov. Dalmatinci so ga odločno odklonili, kljub temu, da jim je obljubljal hrane, ako pojdejo za njim. Njegovi shodi so bili prav slabo obiskani. Bi li se nekaki sestanki dalmatinskih Srbov.

Protic na vidiku. — Nove volitve? Beograjska »Politika« piše, da namerava podvzeti Protic energične korake, da vrže v najkrajšem času sedanjo Pašić-Pribečević-Zerjavovo vladu. Nova vlada bi baje razpisala takoj nove volitve. Pri teh volitvah bi bili razdeljeni Srbi na sedem strank: dve radikalni, dve demokratski, zemljoradniško, republikansko in socialistično stranko.

Ljubljanske občinske volitve in demokracija. »Slovenski Narod« javlja, da demokracija pri bodočih občinskih volitvah v Ljubljani ne bodo nastopili skupno. Starini bodo postavili lastno kandidatno listo.

Svetovni pregled.

Pred novim evropskim požarom?

Grško turška vojna. — Resna situacija na Balkanu. — Balkanske države proti Turčiji. — Anglija mobilizira.

Zadnjič smo zapisali, da so dogodki zopet enkrat prehiteli diplomate. Imeli smo popolnoma prav. — Med tem, ko so diplomati prirejali konference, ena je sledila drugi, govorili lepe govore o miru, pravici, so

se dogodki razvijali tiho in mirno. Mir, ki so ga sklenili v Parizu, je bil tako krivičen, da ni mogel roditi ničesar drugega, kakor nezadovoljstvo. In v resnici. Crnilo, s katerim so bili podpisani mirovni dogovori, se je komaj posušilo, in že se ma je ta krivična tvorba in morda že ni več daleč čas, ko bo človeštvo na novo nastopilo križev pot.

Slučajno je izbruhnil požar tam, kjer smo ga za enkrat najmanj pričakovali. Z imperijalizmom prepojeni Grki so bili kaj hvaležno sredstvo ententne peklenke diplomacije. Anglija, Francija in Italija, na zunanji priateljске države, se na znotraj bijejo med seboj, hujše od najhujših sovražnikov. Druga je ljubosumna na drugo, druga bi drugo rada prekanila. — Anglija, Francija in Italija so se polastile nekdanjega turškega ozemlja v Mali Aziji in Afriki. Sedaj so si postale konkurentke v kolonijah. In, o ironiji, na maloazijskih tleh so se našli v prijateljskem objemu ti, ki se v Evropi žive videti ne morejo!

Nemško in francosko orožje je bratsko romalo v turško državo in **denar ruskih boljševikov** je bratsko podpiral interese **francozkega kapitalizma in imperijalizma.**

Ali je večja hinavščina na svetu mogoča?

Znano je, da delajo Nemci noč in dan za Rusijo vse, kar zahteva in kar potrebuje. Nemci so z Rusi v tesni zvezi. Rusi so sklenili svoj čas zvezo s Turčijo, nemško-turško prijateljstvo pa je že staro, saj so bili v svetovni vojni zavezniki. Nemčija in Rusija sta stali kot en moč za Turčijo in ji nudili vsako pomoč. —

Nemcem in Rusom gre v prvi vrsti zato, da zanetijo svetovni požar.

Vseeno jim je, kje začne goriti, samo da začne in da se pošteno razgori. S svetovnim požarom si misli opomoči Nemčija, z njim misli doseči Rusija svoj smoter — revolucijo.

Anglija in Francija se bojita v Mali Aziji druga druge. Nekoliko iz bojazni, ker angleški upliv v Mali Aziji vedno bolj raste, nekoliko iz jeze, ker Anglija v Evropi ne podpira Francije in boju proti Nemčiji, kakor bi rada, je Francija podpirala Turčijo diplomatsko in vojaško. Izvažala je v Turčijo orožje in municijo.

Tako se je v resnici zgodilo, da so bili Grki tepeni z nemško-francosko municijo.

Po poročilih, ki se širijo, je bil **grški poraz popoln.**

Tisoč in tisoč Grkov je vjetih, tisoč in tisoč pobitih. Turki so vjeli tudi grškega poveljnika in — njegovega psa. Poveljnikovega psa in sabljo so razstavili v Angori. Najvišje in najlepše mesto: Smirna je skoraj popolnoma zgorelo. V Smirni so morili Turki vse vprek. Skoraj vse prebivalstvo, ki ni bilo turško, in ni pravočasno zbežalo, je bilo poklano. Po ulicah leži nad 20.000 trupel.

Žalost v Grčiji je nepopisna.

Ko se je izvedelo v Atenah za nesrečo, ki je zadela Grško, je zavladala nepopisna žalost. Vsi listi so izšli črno obrobljeni. Trgovine so bile v znak žalosti zaprte.

Pet grških vojnih korov je bilo uničenih.

Pet grških vojnih korov, ki so tvorili 12 divizij, je popolnoma uničenih. Pet divizijskih komandantov, z njimi novo imenovani vrhovni poveljniki, je bilo vjetih s štabi vred.

Turki hočejo v Evropo.

Turki pa s tem, da so zavzeli Malo Azijo, niso zadovoljni. V svojem zmagovalstvu hočejo dalje. Mustafa Kemal paša je izjavil: »Zahtevam nazaj vse turške dežele z izjemo Sirije in Mezopotamije. (Sirija je francoska, Mezopotamija pa angleška.) V Evropi zahtevam Tracijo do Marice.« Turki hočejo torej na vsak način nazaj v Evropo. S tem je postala **situacija na Balkanu silno resna.**

Čisto umevno je, da so balkanske države proti temu, da bi se Turki zopet ugnezdili v Evropi. Saj bi od tega ne mogli pričakovati ničesar drugega, kakor nove spore, nove nemire.

Ampak pri turškem prodiranju se ne gre toliko za interese balkanskih držav, tu je ogrožena politika, predvsem Anglije. **Gre se pri tem za Carigrad, gre se za morske ožine med Evropo in Malo Azijo (Dardanele), gre se za moč Anglije pa tudi drugih zunanjih držav. Kdor poseduje Dardanele, ima v rokah ključ ne samo do Balkana, ampak tudi več ali manj do cele Rusije.**

Dardanele imajo že svojo krvavo zgodovino, ki se naj zopet ponovi. Anglija je hotela spraviti ožino tiho

in mirno v svojo last. Dogodki so jo prehiteli. Anglija danes sicer trdi, da ji je samo za to, da postane prehod skozi Dardanele prost za vse države, toda to so le besede. Ako bi prišle Dardanele v turško oblast, ima Rusija skozi nje prosto pot. To pa bi radi Angleži na vsak način zabranili. Ne samo to; Anglija bi s posestvijo Dardanel rada držala Rusijo večno za vrat. **Kak velškanski pomen pripisuje Anglija Dardanelam, je razvidno iz tega; da je**

začela mobilizirati.

Pripravljena ima domače čete, pripravljeni so južnoafriški oddelki in avstralske moči se tudi že zbirajo. Kdor pozna angleško kramarsko politiko, ta ve, da morajo biti njeni interesi že silno ogroženi, če Anglija mobilizira, in še celo mobilizira po celem svetu!

Angleška je povabila k sodelovanju tudi našo in romunsko vladu, češ, da so ogroženi tudi interesi teh dveh držav. — Kako skrbna zna biti ta perfidna Anglija! Nas čisto nič ne briga, če in kaj Anglija zgubi. Popolnoma smo prepričani, da bi Anglija povsem mirno gledala, kako napadajo Turki našo državo, samo da njeni interesi ne bi bili v nevarnosti. Podpirala bi z mirno vestjo Turke proti nam, ako bi bilo to v njenem interesu.

Naši državniki naj bodo torej previdni!

Sicer pa naši državniki v nastalem položaju niso zavidanja vredni. Ne le, da je opasnost velika, prišli so tudi sicer med dva stola in odločitev jim ne bo lahka.

Naša zahajna politika se je vodila sedaj tako, kakor je hotela ententa. Prvikrat je prišla naša država v položaj, da se lastni interesi križajo z ententnimi.

Francozi so, kakor do sedaj vse kaže, Turkom prijazni, Angleži sovražni, vsak iz svojih posebnih vzrokov. Anglija vabi našo državo na sodelovanje, Francija bo gotovo odsotovala. Koga naj naši ubogi državniki vbogajo? Lastnega prepričanja pa, kakor so do sedaj jasno pokazali, itak nimajo.

Prihodnji dnevi evropske politike, katere težisce je pomaknjeno na bojno polje, kjer so se do sedaj skušali samo Turki in Grki, bodo jako kritični. Vsak dan more prinesiti neprijetno iznenadenje.

Zgodovina ženske nezvestobe.

Da zavzema ženska nezvestoba precejšnji odstavek kulturne zgodovine, pač ni treba posebej omenjati.

Nevarna rastlina, nezvestoba, uspeva na polju ljubezni in zakona.

Posebno se je treba ozreti na zakonsko nezvestobo. Postave starega veka so bile v tem oziru stroge. Kaznovale so prešestnice s smrtjo, če se ni smatralo njeno dejanje kot bogoslužni čin ali pa zahteva gostoljubja. Posebno stroge so judovske postave, ki obsojajo oba grešnika na smrt. Tudi Grki so obsodili preljubavne na smrt, toda mogli so se odkupiti z denarjem ali pa se je zadovoljila opeharjena zakonska polovica s tem, da je pošteno pretepla ali dala preteptati »prijatelja« svoje boljše polovice. Pri Rimljanih je veljal Romulov zakon, da sme moč zavreči ženo le radi enega od treh naglavnih grehov: radi prešestva, če je umorila otroka ali če mu je ukradla ključ. V mestu Kume so pri prešestvu zasačeno ženo do gola slekli, jo posadili na osla in vodili med zasramovanjem po mestu. Čudno, da so se v najbolj pokvarjeni dobi rimskih cesarjev kazni za zakonsko nezvestobo izdatno poostrile. Tudi mlado krščanstvo ni moglo nezvestobo milo obsojati.

Leta 250 po Kristusu je določil Koncil v Elviri kot kazni za enkratni pregrešek petletno pokoro, za trajno nezvestobo pa izobčenje. Od Konstantina Velikega izdani zakon določa, da ne smejo biti kaznovane radi prešestva posestnice pivnic in

natakarice, dokaz, da niso gostilne z »žensko postrežbo« nič novega.

Pri Keltih je ubil moč nezvesto ženo. Če je bil Kelt v dvomu glede očetovstva novorojenega deteta, je položil otroka na velik ščit ter ga spustil v reko. Če ga je struga zanesla k bregu, ga je priznal, če pa ga je voda odnesla in je otrok poginil, je dal umoriti tudi ženo, ker je bilo dokazano, da ni on otrokov oče. Če smemo verjeti Tacitu, je German svoji nezvesti ženi, ki pa jih ba je ni bilo mnogo, odrezal lase ter jo nago nagnal od hiše.

V poznejši dobi je določalo kazni za nezvestobo zvečine cerkveno pravo, vendar so bile milejše. Dandanes so v vseh kulturnih državah kazni neznatne, na Angleškem n. pr. prešestvo sploh ni kaznivo.

Na Kitajskem ima goljufani soprog pravico oba grešnika umoriti, to pa mora storiti sam brez vsake druge pomoči. Če usmrti le enega krivca, je obtožen radi umora. Zato se v večini slučajev zadovolji z odkupnino. Če je zapeljivec ubog, mu soprogo odreže kito ter ga da bičati, ženo pa proda v sužnost. Na Japonskem pretepo nezvesto ženo s palico, pri Čukčih lahko moč prešestni umori, lahko jo tudi prisili k prešestvu, če ravno potrebuje sina, dediča. V deželi Eskimov je ženska nezvestoba nekaj vsakdanjega in močje niso kar nič ljubosumni. Indijanci kaznujejo svoje prevroče-krvne žene s tem, da jim odgriznejo ali odrežejo nos, zamorci pa ne kaznujejo nikdar žene, ampak vedno le »zapeljivca«, ki mora poravnati storjeno »škodo« z nekaj glavami

svoje živine. Večinoma, in to pri civiliziranih in prirodnih narodih, se kaznuje žena mnogo strožje od moškega.

Ce zasledujemo zgodovino zakonske nezvestobe v posameznih stoletjih, lahko trdimo, da se je npravnost neizmerno poboljšala. Astartino bogoslužje v Babiloniji, ki je vsaki ženi predpisovalo, da se v službi boginje enkrat uda kakemu tujcu, je napravilo iz Babilonije deželo razuzdanosti. Na višku moralne izprijenosti pa se je nahajala rimska družba za časa cesarjev. V zločesti Mesalini, ženi bebastega cesarja Klavdija, je dosegla ženska razuzdanost vrhunec, tako da po njej imenujemo najničvrednejše ženske — Mesaline. Kakor trdi Seneka, je slovel moč, ki ni dovolil svoji ženi, da bi jo nosili sužnji po Rimu v nosilnici, brez vsakršnega oblačila, za surovega patrona. — Zastrupljenja so bila na dnevnem redu.

V srednjem veku so bile zopet križarske vojske, ki so — zlasti iz Bizanca (Carigrada) — zavlekle na zapad vsakršne grdobije. Koliko pa-pežev se je odlikovalo po svoji npravnosti. O zvestobi in nezvestobi tedanjih časov nam pričajo Boccacci-jeve novele. Neapel se ponaša z dvema kraljicama, ki sta tekmovali v razuzdanosti. Benečani so varovali nedolžnost in zvestobo svojih žena z železnimi pasovi. Tudi Francija ne zaostaja v srednjem veku glede ženske nezvestobe za drugimi deželami; tri snae Filipa Lepega so zgodovinske Mesaline. Tudi glosatorji se spominjajo tedanje ženske »zvestobe«. Ugotavljajo namreč, da se more žen-

ska šele tedaj smatrati za ničvredno, če se je spečala s 23.000! možmi...

Koncem srednjega veka, ko je že preveval Evropo duh reformacije, je bila ženska razbrzdanost največja. Na koncilu v Konštanci, ki je bil »velika javna hiša«, je veljala cesarica Barbara, soproga cesarja Sigismunda za najnesramnejšo izmed vseh navzočih žena. Po smrti svojega soproga se je umaknila na Češko, kjer je vzdrževala do visoke starosti — moški harem.

Reformacija je v Nemčiji sicer nekoliko izboljšala in odpravila to zlo, vendar ni mogla kljubovati francoskim in italijanskim vplivom. Mesalini na tedanjih dvorih sploh ni mogoče naštet. Zgodovinska, tudi literarno vsestransko obdelana je zakonska nezvestoba hanoverske princezinje Sofije Doroteje, katere ljubimec grof Königsmarck, je bil umorjen, pri tem ko je ječala sama do svoje smrti v ječi. Danski kraljici Karolini Matildi je tudi vzela ljubimca rabljeva sekira. Švedska Kristina je dala umoriti svojega oboževalca Monaldeska. Dvori zadnjih Ludvikov na Francoskem, pustolovščine na dvorih ruskih caric, vse to ne stavi novega veka v boljšo luč.

Ne smemo trditi, da je v sedanjem času ženska nezvestoba nekaj nepoznanega, vendar smemo reči, da je npravna kultura, vsaj do začetka svetovne vojne, tako pri možu kot pri ženi dosegla povsem zadovoljive uspehe. Žene so sedaj bolj zveste, kot so bile nekdanj, o tem ni dvoma. Le kak skeptik bo mogoče rekel: pametneje so!

Čehoslovaška. — Dvig valute — padanje cen.

Pametni in pošteni politiki čehoslovaške vlade se je posrečilo, da je premostila vse težkoče, ki so ji zastavljale pot kot novonastali državi. Predvsem je čehoslovaška vlada dossegla to, da ji zaupa celi zunanji svet. Posledice take politike so se začele kmalu kazati. Z zaupanjem v čehoslovaško državo, je začelo rasti tudi zaupanje v čehoslovaški denar. Po prevratu sta bili naša in češka krona enako vredni. Pri nas so začeli reševati državo politiki, katerim je šlo za lastni žep. Na čehoslovaškem so poklicali strokovnjake in poštenjake v vlado. Naša krona je padala, naši politiki in državotvorci so postali bogati. Čehoslovaška krona je rastla, uprava se je boljšala od dne do dne, korupcijskih ater, sličnih našim, na čehoslovaškem ni bilo. Danes je češka krona desetkrat več vredna, kakor naša. Seveda tudi Čehoslovaški niso prizanesli gospodarski tresljaji, ki so v ozki zvezi z vsako nestalno valuto. Stalno vzdigovanje čehoslovaške krone je hudo škodovalo domači industriji. To pa: 1. Radi nestalnosti. Čehoslovaška krona je bila vsaki dan več vredna in je bila s tem vsaka kalkulacija inozemskih trgovcev s češkim blagom izključena ali pa vsaj jako težavna. Posledica tega je bila, da je izgubila čehoslovaška industrija mnogo inozemskih naročnikov. 2. Vrednost čehoslovaške krone v lastni državi ni rasla tako hitro, kakor na inozemskih borzih. Življenje na Čehoslovaškem je bilo v razmerju z inozemsko vrednostjo čehoslovaške krone drago. Posledica tega je bila, da so bili tudi industrijski produkti v Čehoslovaški sami razmeroma precej dražji, kakor produkti sosednjih industrijskih držav. Radi tega je bilo trgovanje s čehoslovaškim blagom oteženo, ker vsled razmeroma dragih lastnih proizvodnih cen ni bilo mogoče uspešno konkurirati s cenejšimi proizvodi drugih držav.

Čehom je delal ta nedostatek dovolj sitnosti. Dolgo so se pripravljali, da bi ga odstranili. Prvi korak je napravila sedaj vlada sama. Izdala je na narod proglas, v katerem zahteva, da se morajo cene znižati v razmerju vrednosti čehoslovaškega denarja. Vlada sama bo prednjačila z dobrim vzgledom. V proglasu vlada svečano obljublja, da bo sestavila prihodnji državni proračun že tako, da se bodo davki znatno znižali. Poštni tarife se bodo zniževali stopnjevalje. Sledilo bo znižanje železniških tarifov. Proti nim pa, ki bi ne hoteli podpirati vladinih teženj, bodo oblasti, tako pravi proglas, nastopila z vso strogostjo. Proglas končuje z besedami: »Radi boljše bodočnosti doprinesimo domovini vsak svojo žrtev.«

In v resnici poročajo že čehoslovaški listi, da so začele cene znatno padati. Tako se dobi v Brnu že dober obed, juha, meso s prikuho, močnata jed, sir ali sadje za 8 kron. Želimo od srca bratski Čehoslovaški, da bi se ji ureditev njenih gospodarskih razmer popolnoma posrečila.

AVSTRIJA.

Društvo narodov. — Nove homatije. Hudi notranji boji.

Društvo narodov proučava avstrijsko vprašanje dalje. Predvsem je prišlo s svojim premišljevanjem do zaključka, da so Avstrijci svoje misli v precejšnji meri sami krivi. Dalje je konstatiralo, da bi se moglo Avstriji z večjim posojilom za nekaj časa pomagati. Toda Avstrija bi morala dovoliti, da jo pošteno kontrolirajo, da bi s posojilom ne mogla razmetavati tako, kakor je delala s sedanjim svojim premoženjem. To je sicer vse lepo povedano, pa ima le eno napako, da namreč Avstriji ne bo prav nič pomagalo. Avstrija gospodari medtem po svoje naprej. V državni tiskarni tiskajo noč in dan nove bankovce. Tu se vrši delo nepretrogoma, toda kljub temu jih ne morejo natisniti dovolj za vsakdanjo potrebo. V septembru so znašale plače državnih nastavljenecv

300 milijard;

ker so se pa plače ta mesec za 100% zvišale bodo dobili državni nastavljenecv prihodnji mesec

600 milijard kron.

Kmalu ne bodo računali več z milijoni, temveč le še z milijardami in bilijoni. To je že upoštevala avstrijska banka in izdala blagajniške obveznice glaseče se na en in pet milijonov. To vse so zadnji zdihljaji umirajoče Avstrije.

Ker se je avstrijska vlada, ki jo tvorijo krščanski socialci in velenemci, s tem da je privolila v inozemsko kontrolo, podala na pota, ki ogrožajo avstrijsko neodvisnost in samostojnost, so ji napovedali socialni demokrati najhujši boj. Socialistična stranka noče o kaki inozemski kontroli ničesar slišati ter je zagrozila, da se bo vladinim namenom z vso močjo uprla. Socialisti groze v skrajnem slučaju celo z generalno stavko. Mogoče se zgodi, da pride v Avstriji v slučaju stavke do odločilnega boja med socializmom in kapitalom. Na obeh straneh so trezni ljudje na delu, da preprečijo preteči boj.

RUSIJA.

Nemci gospodarsko podjarmljajo Rusijo. — Rusija in Turčija. Minuli teden je bila sklenjena med sovjetskimi komisarjem Krasinom in predsednikom »Russo-asiatique consolidated« Urquhartom v Berlinu pogodba, s katero se vračajo Urquhartovemu koncernu vse pravice in koncesije industrijskih, — trgovskih in prometnih interesov. Kakor poroča ruski časopis »Rul«, ki izhaja v Berlinu se bo Rusija pogajala z Urquhart-ovim koncernom tudi radi petrolejskih koncesij. Urquhart s svojo družbo (koncernom) stoji v jako ozki zvezi s tvrdko Krupp. Razun tega pa je Urquhart po podpisu pogodbe izjavil, da se bo udeleževala pri obnovi Rusije celokupna nemška industrija. Kakor se vidi, so Nemci pridno na delu, da si podjarmijo celo Rusijo. — O priliki turške zmage nad Grki v Mali Aziji je čestitala sovjetska vlada turški. Ruska vlada omenja v čestitki važno dejstvo, da je sedaj pot v Carigrad prosta in nadaljuje: »S tem, da je postalo Črno morje znova rusko-turško morje, bo skupno delo Rusije in Turčije olajšano in imperijalistične države bodo naleteli na fronto, ki se bo raztezala od Vzhodnega morja do Indijskega oceana.«

BOLGARIJA.

Wranglovci so nameravali napraviti v Bolgariji prevrat. — Hudi notranji boji med kmeti in opozicijo.

Bolgarska vlada je prišla na sled zaroti, ki so jo skovali Wranglovci. Hoteli so v Bolgariji napraviti prevrat, hoteli so vreči sedanjo vlado ter postaviti na krmilo tako, ki bi bila Wranglovcem prav. Prav čedna golazen so ti Wranglovci.

V Bolgariji vladajo danes kmetje oz. njihova stranka, ki je jako demokratska. Meščanske stranke bi pa rade vrgle kmetjsko vlado. Delajo na vse kriplje, toda ne posreči se jim. Za nedeljo so sklicale meščanske stranke veliko protestno zborovanje proti svoji nasprotnici. Toda kmetje so napravili temu zborovanju kratek konec s tem, da so shod enostavno razbili. Prišlo je do hudih spopadov. Kmetje so se šele pomirili, ko jim je notranji minister Daskalov zagotovil, da pridejo vsi bivši ministri meščanskih strank pod preki sod.

Poročila z dežele.

Litija. — Narodno-socialna Zveza je v zadnjem času izgubila dva svoja dobra člana. Kruta smrt je ugrabila tovariša Antona Butaro, delavca v predilnici in kmalu za njim tovarišico Marijo Strniša. Člani NSZ so priredili obe ma dostojna pogreba. Posebno veličasten je bil pogreb pok. tovarišice Strniša. Vdeležilo se ga je celokupno članstvo NSZ z odborom na čelu. Podružnica NSZ je položila na krsto dva lepa venca. Na grobu in pred hišo se je od pokojnice poslovil tajnik tov. Kri-

stan, ki je povdarjal, da ohranijo tovariši in tovarišice pokojno v trajnem spominu. Tovarišu in tovarišici, ki sta nas zapustila in odšla v boljše življenje, kličemo: »Lahka vam bodi gruda domača in počivajta v miru.« — Pri tej priliki si ne moremo kaj, da ne bi omenjali »krščanskega« zadržanja naših »krščansko-socialnih« sodelavcev in sodelavk, ki so se pogrebu posmehovali, namesto, da bi se bili istega udeležili. Se ob tako resnih prilikah ne morejo zatajiti svojega sovraštva in izkazati svojemu umrlemu sodelavcu poslednjo čast. Čudne so manire krščanskih socialcev.

Litija. — Pri nas so se začele priprave za prepeljavo velikanskega grozda, kralja vseh grozdov, ki tehta toliko, kolikor smo omenili v zadnji »Novi Pravdi« in ki je namenjen vinski trgovatvi kraj. org. NSS za Dvorski okraj, ki se bo vršila 1. oktobra v Filharmoniji. Preglavico nam dela le predor med Litijo in Kresnicami, najbrže bo moral ta dan peljati vlak izjemno nad predorom, če ga ne bomo podrli. Ljubljancem, ne zamudite prilike, da si ogledate tega velikana. Zato vsi 1. oktobra v Filharmonijo.

Maribor. — Člani kraj. org. NSS v Mariboru se opozarjajo na sklep zadnje odborne seje, v smislu katerega se strankin davek zanaprej ne bo več pobiral po hišah, ampak ga je vsak član sam dolžan poravnati v strankini pisarni, Grajski trg št. 1 (vsak delavnik od 5. do 7. ure popoldne.) Kdor davka ne plača nad eno leto, se sam izključi iz stranke in nima nikake pravice več sodelovati v stranki. Zanaprej se bo na to strogo pazilo. Istočasno je odbor sklenil pozvati vse člane, da se naroče na »Novo Pravdo«.

Hoče pri Mariboru. Zadnji teden smo se pogajali delavci tukajšnje prepoilnice z ravnateljstvom glede povišanja mezd. Naše ravnateljstvo pa nima socialno čutečega srca in je raje pogajanja razbilo, kakor da bi delavskim zahtevam ugodilo. Podravnatelj je sklical nato sestanek in obljubljal nekako povišanje, na katerega pa delavci niso pristali. Da na to povišanje ni resno mislil, je pokazal o priliki izplačevanja, ker ni izplačal, kar je obljubil. Člani NSZ so se pritožili na osrednje vodstvo in zahtevali, da se tu napravi red. Zahtevamo povišanje plač času primerno in zahtevamo, da se sprejme po delavstvu predložena kolektivna pogodba. Upamo, da bo vodstvo NSZ znalo ščititi naše interese, ker vemo, da nas je NSZ še vedno uspešno branila. Ravnateljstvo pa naj se zaveda, da bo delavstvo poseglo tudi po ostrejšem orožju, če bo zopet naletelo na gluha ušesa.

Ptuj. — Krajevna organizacija Narodno-socialistične stranke v Ptujima svojo lastno pisarno na Hrvatskem trgu št. 5 v prvem nadstropju levo. (Gostilna »Dravska klet«.) Urađuje se za enkrat vsako soboto od 18. do 19. in vsako nedeljo od 8. do 11. ure. — Volilni imeniki so večinoma že po vseh občinah izloženi volivcem na vpogled. Vsi pristaši NSS naj se prepričajo, če so vpisani. — Za mesto Ptuj se lahko vsak prepriča v pisarni kraj. organizacije, ki obenem izvrši vse reklamacije v slučaju, da bi bil kdo izpuščen. Važno je, da se o tem vsakdo sam uveri, ker kdor ni vpisan, nima pravice voliti. Mnogo volilcev, zlasti po deželi je izpuščenih, ali nalašč, ker niso pristaši gotove stranke ali pa pomotoma. Zatorej naj gre vsakdo ob prvi priliki k svojemu občinskemu uradu pogledat, če je vpisan on in njegovi tovariši. — Najbolje je, če se imenik prepiše in doma zaznamuje vsaka izprememba, ki se je izvršila ob enem tudi v občinskem imeniku. — Mizar Franc Sagadin, ki se je lansko leto priselil iz Ormoža, postaja od dne do dne bolj predrzen. V svoji hiši, ki jo je kupil šele lansko leto, je napravil iz dveh stanovanj delavnico, kljub temu, da je to po § 17 pravilnika stanovanjske naredbe nedopustno. Sedaj je kratkomalo vzal sobo učiteljici ter jo uporablja sam brez dovoljenja stanovanjskega oblastva. Kako je nastopal lansko leto zoper stranko, ki ni mogla nikjer dobiti drugega stanovanja, je za tega človeka, značilno tudi to, da je postavil v prostor, ki ji je služil za kuhinjo in ki leži

tik pred spalno sobo, prašiča, da ji je onemogočil bivanje. Stanovanjsko oblast pozivljemo, da nakaže v smislu člena 21, točka 5, stanovanjske naredbe št. 202 zopet vse te prostore strankam kot stanovanja.

Tedenske novice.

1. OKTOBRA NAJ VSAK NAROČNIK OBNOVI NAROČNINO ZA ZADNJE ČETRTLETJE ALI PA VSAJ ZA MESEC OKTOBER IN PA PORAVNA ZAOSTANKE. TO ZAHTEVA RED.

Krajevna organizacija NSS za šentjakobski okraj vabi vse svoje člane in somišljenike na tovariški sestanek, ki se vrši v soboto, dne 23. t. m. ob 8. uri zvečer v gostilni »Lozar«, Sv. Jakoba trg. Somišljeniki! Pridite vsi!

Da, volitve v občinski svet ljubljanski so pred durni! — In narodno-socialistična stranka je edina, ki dela že sedaj, vse druge stranke se preklajo med seboj. Tako ugotavlja »Slov. Narod« od 30./9. Pravi pa tudi, da ne bo najbrž nikakega enotnega bloka proti demokratom, ker so vse ostale stranke prepričane, da je demokratske stranke konec. Nastopile bodo vse stranke samostojno. — Mi ne trdimo ne tega ne onega. Vemo le to, da demokratska stranka kot taka ne bo odnesla iz volišča onega števila mandatov, ki si jih želi, pa naj se to zgodi na ta ali oni način. V tem si je edin prav gotovo tudi bivši blok v občinskem svetu in morda še kdo drugi.

Nezavisni socialnopolitični klub se je ustanovil v Zagrebu, da izvede sklepe zagrebškega kongresa javnih delavcev. Vanj so vstopili razni odlični politiki kakor dr. Smolaka in dr. Živko Petričič, nadalje demokratski desidenti in druge nevtralne osebe. — Kaj pa v Ljubljani? — Ali ne bi kazalo ustanoviti tak klub tudi pri nas? Ali ne bi bil nastop v takem smislu koristen zlasti že pri občinskih volitvah ter pri delovanju v občinskem svetu? — Ali nam je res za domovino in za koristi prebivalstva mesta Ljubljane, recimo: da! — Zato premislimo!

Shod stavbinskih delavcev NSZ. V nedeljo dopoldne se je vršil v Mestnem domu javen shod stavbinskih delavcev Narodno-socialne Zveze. Shodu je prisostvovalo lepo število stavbinskih delavcev, med njimi je bilo kakih osem do deset »sodrugov«, ki so prišli na shod z nečednim namenom, ki se jim je pa popolnoma ponesrečil. Shodu je predsedoval tov. Gorenc, ki je ugodoma povdarjal, da se je shod sklical v namen, da se razpravlja o obupnem položaju, v katerem se nahajajo stavbinski delavci. Kot referent je nastopil tov. Rudolf Juvan, ki je v stvarnih besedah podal sliko njihovega obupnega položaja, ter obenem razložil pot, po kateri bi se lahko prišlo do izboljšanja teh razmer. Povdarjal je, da mora vsak delavec biti organiziran, pa naj bo, kjerkoli že hoče, vse strokovne organizacije bi pa morale hoditi skupno pot v zadevah izboljšanja delavskih razmer. Govorniku, ki je vseskozi poročal stvarno in jasno so zborovalci burno odobraval. Le zbranim »sodrugom« ni šlo to v račun in so delali pri celem referatu zgago ter prosili h koncu tudi besede, ki so jo dobili. Nastopil je »sodrug« Vrhovec, ki je mlatil prazne fraze, poveljeval svetovno internacionalno, toda povedal ni nič stvarnega o obupnem delavskem položaju. Delavstvo se je opravičeno zgražalo nad takimi sodrugi, ki namesto, da bi ščitili delavske interese vporablajo vsepovsod delavske mase le v politične svrhe in izkoriščanje. Proti koncu shoda je nastalo med člani NSZ in navzočimi »sodrugi« prerekanje tekom katerega so dični »sodrug« zatajili vse svoje voditelje od Kristanov pa do Bernota in Sveteka. Videli smo, da tavajo te zgubljene ovce še vedno v temi, ker so zapustili svoje pastirje ali bolje pastirji nje in odšli za zlatom.

Upamo, da so vsi stavbinski delavci uvideli, kaj jih čaka v internacionalnih vrstah. Čaka jih to, da bodo morali enkrat zatajiti svoj narod in svojo mater, kot je to storil »sodrug« Vrhovec na tem shodu.

Stavbinski delavci vsi v krog Narodno-socialne zveze!

Protidraginski shod žen državnih uslužbencev v Ljubljani. — Česar se ne upajo moški, to so vpriporile njihove žene 19. t. m. v Ljubljani, in reči moramo, da ne v svojo sramoto! Velika dvorana Mestnega doma je bila nabito polna. Zamudniki so stali po hodniku, mnogo jih je moralo sploh oditi, ker niso dobili prostora. Shod je bil že sam na sebi nadvse simpatičen. Kdor pa je poslušal stvarne, naravnost dovršene

govore referentini ter opazoval avditorij, mora priznati, da tako dostojnega shoda že dolgo nismo imeli v Ljubljani. — Predsednica gđč. Štebijeve je otvorila shod ter v kratkem nagovoru navedla vzroke, ki so prisilili žene javnih nameščencev k temu koraku. — Nato je v daljšem govoru očrta la gđč. Jerovčeva in za njo gg. Bartolova in Bluingerjeva brez kakega jadikovanja ali poniževanja in brez vsega demagoštva križe in težave sedanjega uradniškega življenja ter navedla tudi vzroke, zakaj je temu tako. Govorila je tako čustveno, da so zaigrale marsikomu v dvorani solze v očeh. Kakor vse govornice, tako se je tudi ta odločno izrekla proti vladini zahtevi posebne »zarade« državnih nastavljenecv, kaj šele njihovih žen. Ravno tako odločno je povdarjala, da ne zahtevajo žene državnih nastavljenecv nič drugega od vlade, ki vedno le obeta, pa ničesar ne stori, kakor to, da s svojim uplivom, če ga sploh kaj ima, zajezi, oziroma zmanjša draginjo. Če pa radi svojih prijateljev, kapitalistov in verižnikov tega ne more doseči, naj zvišuje draginjske doklade svojim uslužbencem draginji primerno. Zato si naj pač preskrbi posebni kredit, kakor to stori vselej in brez vsakega hrupa za ministre, ki jih je tako več kot preveč. Tudi goljufijo s potrošaškimi združenji je omenila ter pošteno okrcala tržnega nadzornika, ki se sploh ne briga za svojo službo, in pa magistrat, ki sam cene sočivju tako navija, da se zdi nekaterim kmetičam samim na trgu »greh« toliko zahtevati.

Pri takih razmerah seveda ni mogoče niti najskromneje živeti, kako šele sebe in družino oblačiti. Zima prihaja. Manjka obleke, kuriva in živil. Neobhodno potrebno je, da se državnim nastavljenecem takoj izplačajo draginji primerni nabavni prispevki. Že dolgo so žene v upu in strahu prenašale vse trpljenje, počakale bodo še prav kratek čas. Če se takoj vlada ne zgane in ne ukrene kaj pozitivnega, bodo napele druge strune.

Ko je prebrala g. predsednica resolucijo, naslovljeno na ministrski svet, v kateri se zahteva, da se takoj zakoniti službena pragmatika in istočasno regulirajo draginjske doklade, da vlada na vsak način provede znižanje cen vsakdanjih potrebščin, oziroma z naraščajočo draginjo zvišuje drag. doklade, da vlada izpolni takoj svoje obljube glede subvencioniranja nabavljanih zadrug brez prispevkov že tako sramotno plačanega drž. uslužbenca ter da se izplača enkratni prispevek za nabavo najnujnejših potrebščin zlasti zimске obleke, se oglašila k besedi še ga. Čučkova, ki je žela za svoje v srce segajoče besede burno odobravanje. Povdarjala je, da je uradništvo doslej tožilo svoje gorje le sitim ljudem, ki še niso nikdar občutili, kaj je lakota, kaj pomanjkanje, ki smatrajo zahteve državnih nastavljenecv za nedostojne in nespodobne za omikanega človeka. Tak ljudje si ne morejo predstavljati, kako more otrok ubogega državnega nastavljenca prositi košček kruha in kako mora dete s krvavečim srcem tolažiti uboga mamica, da je šel kruhek spat, samo da prihrani košček za skrajno silo. Toda gospodje, ki se tako igrajo z ljudskim življenjem, seveda ne pomislijo pri svojih polnih mizah, da bo vsa ta generacija, ki so jo hranili z gladom, v kratkem polnila bolnice in namesto da bi bila ona opora državi, jo bo morala hraniti naposled država. »Saj ni pri nas še nikdo umrl lakote,« hite zatrjevati vlad-

ni mogotci. Od lakote se ne umira tako, kot če koga od vas pri polni mizi z alkoholom nalitega zadene kap. Glad mori počasi. Pogosto umrje žrtev čez leta; zdravnik pravi, vzela ga je jetika, pa je le bila vse-mu kriva lakota v mladih, otroških letih. »Čemu torej vzgajamo v pomanjkanju svojo deco in ji dajemo takorekoč svojo lastno križ?« vprašuje temperamentna govornica. »Mari zato, da bo nekaj branila one, ki ji sedaj odrekajo košček suhega kruha? Dobro se spominjamo, kako je bilo med svetovno vojno. Kdo izmed bogatinov je kaj žrtvoval za domovino? Reveže ste gonili v prednje vrste, češ, čim manj jih bo, tem bolje, sami pa so se zabavali in uživali v zaledju. Toda če gospoda še vedno tako misli, se jako moti. Preostaja nam še eno sredstvo, to je štrajk!« — V to svrhu imajo matere na razpolago izvrstno sredstvo — svoje sinove. Če torej vladodržci sedaj ne pripoznajo otrokom pravice do življenja, naj gospoda tudi tedaj ne pozna sinov uradniških mater, ko bodo dorasli, ko bodo zreli za vojaško službo. Tiho in udano bodo še nadalje stradale matere, da prehranijo svoje dečke; ko bodo pa ti postali čili in krepki ter sposobni povračati svojim materam njihovo skrb in pritriganje, naj jim jih puste tisti, ki se dotlej ne samo niso nič brigali zanje, temveč jim celo s svojo brezbriznostjo kopali prerani grob. To zagotovilo vsaj zahtevajo matere, če že ne dobe nič drugega. — Med burnim, pritrjevalnim ploskanjem je predsednica ob 16. uri zaključila shod.

»Borba.« Narodno-socialistična stranka v Splitu je začela 15. t. m. izdajati svoj tednik »Borba«. List, ki bo izhajal vsako soboto, stane do konca tega leta 16 dinarjev posamezna številka 1 dinar. Tovariši in somišljeniki, ki bi si radi naročili naše dalmatinsko glasilo in ga tako podprli, naj se prijavijo tajništvo in naj obenem pošljejo naročnino. Izdajo našega glasila v Dalmaciji iskreno pozdravljamo in želimo obilo uspeha.

Učni tečaji društva zasebnih nameščencev v Ljubljani. Da nudi društvo svojim članom možnost vsestranske stanovske izobrazbe in da obenem goji čut skupnosti med zasebnimi nameščenci, bo v najkrajšem času priredilo celo vrsto učnih tečajev. An sicer za: stenografijo, korespondenco, knjigovodstvo, računstvo, srbo-hrvaščino in tuje jezike (nemški, italijanski eventualno tudi francoski, angleški in esperanto). Poleg teh tečajev bo priredilo društvo tudi plesni tečaj. Vršila se bodo tudi poljudno-znanstvena predavanja o najrazličnejših predmetih. K tem predavanjem bo vstop za vsakogar prost. Nadalje namerava društvo čimprej urediti svojo čitalnico, kjer bodo članom vsak dan na razpolago najrazličnejši časopisi in revije. Tečaji se otvorijo začetkom oktobra. — Prijave sprejema ob delavnikih vsak dan tajništvo Društva zasebnih nameščencev v Ljubljani, Cesta na gorenjsko železnico 6 (nasproti tvrde Gregorc & Verlič). Uradne ure od 9. do 13. in od 17. do 19.

Gospodarstvo.

Upeljava stalne valute v Nemčiji. Kakor znano, pada nemška marka vedno bolj in bolj. S padcem marke pa trpi nemška trgovina silno v tem oziru, da nikdar ne more pravočasno regulirati cene. Da se izognejo Nemci tem nedostatkom, premišljajo resno o tem, da bi vpeljali v knjigo-

vodstvo ali zlate marke, ali kako drugo polnovredno valuto. Seveda bi bili potem vsi računi izstavljeni v tej valuti. Tako bi potem nestalnost nemške marke niti najmanjše ne vplivala več na produkcijske in trgovske cene.

Tedenski pregled žitne trgovine v Vojvodini in Banatu. Vsled dviga naše valute v Curihi je nastal v celokupni žitni trgovini zastoj. Kupci se obotavljajo kupovati, pa tudi prodajalci ne silijo z blagom na trg. Kupci mislijo, da bo postalo žito ceneje, medtem pa so posestniki mnenja, da se mu bo cena zvišala, ker je letošnja žetev očitno slabša od lanske. V resnici je pšenica padla na 1700 K, koruza na 1500 K in oves na 1250 kron za 100 kg franko postaja v Vojvodini. Uvoz inozemskega žita bi čisto gotovo dobro vplival na domače cene. Ali uvoz je silno otežkočen, ker se denarna kriza vsaki dan bolj ostri, brez gotovine pa ni deviz.

Jako ugodno sadno leto v Sloveniji. V Sloveniji je letos sadje izredno dobro obrodilo. Kakor zatrjujejo strokovnjaki, se bo moglo letos izvoziti iz Slovenije do 4000 vagonov sadja.

Z vinskega trga. Vreme zadnjega tedna je bilo za vinograde jako slabo. Dež na polzrelem grozdju zelo škoduje, ker jagode pokajo in gnijo. Trgovina s starim vinom je slaba. Železniški promet je tako slab, da je postalo vsako pošiljanje vina skoraj nemogoče. Zdi se, kakor da bi se bila železniška uprava zaklela, da uniči vsako vinsko kupčijo. Po došlih vesteh je sklenila naša vlada s Češkoslovaško kompenzacijski dogovor o dobavi vina za pivo. Temu dogovoru se naši vinotrtiči smejejo. Češko pivo bo prišlo sicer hitro k nam, toda popolnoma druga stvar je, kako bomo spravili mi naša vina na Češko. Češkoslovaška je nastavila na uvoz vina 400 češkosl. kron carine. Približno ravno toliko znaša tovarnina. Če bi se prodajalo pri nas vino po 8 kron, je naše vino s tako visoko carino in tako drago tovarnino za Čehe še vedno predrago, ker ga dobe iz Ogrske ceneje.

Kredit za nabavo semen. Ministrski svet je dovolil ministrstvu za poljedelstvo kredit 8 milijonov dinarjev za nabavo semen za jesensko žetev. Semena se bodo naročila v naši državi in se bodo prodajala kmetom, ki jih potrebujejo, proti plačilu v gotovini.

Koliko je vredna naša krona ta teden?

		prejšnji teden
1 švicarski frank stane	51.08 K	59.— K
1 laška lira »	11.28 »	13.56 »
1 francoski frank »	20.00 »	24.08 »
1 češka krona »	8.72 »	10.50 »
1 nemška marka »	0.16 »	0.22 »
sto avstrijskih kron »	0.38 »	0.42 »
1 ogrska krona »	0.12 »	0.14 »
1 dolar »	272.— »	307.— »
1 angleški funt »	1220.— »	1404.— »

Naša mladina.

Dramatični odsek »Bratstva« išče talentirane tovariše in tovarišice ter gospode in gospodične, ki bi imeli veselje posvetiti se dramatični umetnosti. Pismene prijave naj se blagovolijo nasloviti na načelnika: Marijana Bertok-a, Židovska ul. 5, I. nadstropje.

»Bratstvo«. Prvi mesečni sestanek se vrši v soboto 23. t. m. ob 8. uri zvečer v salonu gostilne »pri Lozarju«. Na dnevnem

redu je poročilo o društvenem delovanju. Obenem poroča predsednik br. Kozinc o solnograškem kongresu. Vsi člani so dolžni, da se sestanka brezpogojno udeležijo. Torej vsi in točno. — Odbor.

Družabni večer »Mladosti« v Trnovem. Izobraževalno društvo »Mladost« je priredilo pretečeno soboto prijateljski družabni večer. Ta večer je bil res družaben in prijateljski. Tov. Šimovec je v izbranih besedah pozdravil navzoče, nakar je tov. Juván podal sliko o potrebi in pomenu mladinskih izobraževalnih društev. Tov. Juvánu je mladina burno odobravala in s tem pokazala, da hrepeni po dobri izobrazbi in po svojem društvu. Na večer stá prišla tudi češkoslovaška socialistična poslanca br. Emil Spatny in Trnobranski, ki sta zbrano mladino v navdušenih govorih pozdravila. Njiju je imenom »Mladosti« pristrčno pozdravil br. Šimovec. Na prireditvi je sodeloval pevski oktet, ki je kaj pridno zabaval zbrano mladino. Trnovčani si želimo več takih družabnih večerov, želimo pa tudi, da bi se čimprej vršil občni zbor »Mladosti«.

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Kje so naslovi? — Nekateri krajevne organizacije NSS upravi našega lista še niso vrnille seznamov z naslovi, ki bi jih imele vpsolati do 20. septembra. Prosimo jih, naj jih vpošljejo do torka, 26. septembra, akoravno so negativni, samo, da bomo vedli sigurno, pri čem smo.

Ne pozabite 1. oktobra na zbiranje tiskovnega sklada. Zneske nam vplačajte takoj! — Je tudi dokaj somišljenikov, ki bi lahko žrtvovali malo večje zneske — opomnite jih! — Volitve se bližajo in rabimo malo denarja vsaj za najnujnejše potrebe. Fondov pa naša stranka nima, ker »žerjavov« v svoji sredi ne trpi.

Izdaja konzorcij »Nove Pravde«. Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Dragotin Kosem, Ljubljana.

M. Kuštrin Ljubljana.

Tehniško in elektrotehniško podjetje. Trgovina s tehničnimi in elektrotehničnimi predmeti na drobno in debelo. Velika zaloga vseh vrst gumij, kolesne in avtomobilske pneumatike. Glavno zastopstvo polnogumijastih obročev iz tovarne »Walter Martiny«. Na razpolago je hidravlična stiskalnica za montiranje polnogumijastih obročev.

Centrala: Ljubljana, Rimska cesta šte. 2. Telefon št. 588. Brzjavici: Kuštrin Ljubljana. Podružnice:

Ljubljana, Dunajska cesta 20. Telefon št. 470. Maribor, Jurčičeva ulica 9. Telefon št. 133. Beograd, Knez Mihajlova ulica šte. 3.

Kdor hoče imeti res s pravimi predvojnimi barvami prepletkano hlišo, naj se obrne edino le na domačo tvrdko

Tone Malgaj

pleskar in ličar Ljubljana, Kolodvorska ulica šte. 6.

Zaloga čevljev

lastnega izdelka

DRAGOTIN ROGLIČ, Koroška cesta 19, MARIBOR

komisijska zaloga pri Betki Lešnik. Gosposka ulica 14.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica šte. 50 (v lastnem poslopu):

Brzjavke: Kredit Liubljana

Telefon šte. 40, 457 in šte. 548

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd.